

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 marca 2019 r., w sprawie I C 525/18 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi ustalił, że powodom G. J., P. J. i W. J. (1) przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego z zasobu mieszkaniowego Miasta Ł.; oddalił powództwo W. J.; nakazał wstrzymanie wykonania opróżnienia lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w Ł. przy ul. (...), do czasu złożenia G. J., P. J. i W. J. (1) przez Miasto Ł. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego; zasądził od Miasta Ł. na rzecz G. J., P. J. i W. J. (1) kwoty po 270 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; przyznał i nakazał wypłacić ze środków Skarbu Państwa – Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi na rzecz adw. K. Z. kwotę 221,40 złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodce W. J. z urzędu oraz nie obciążył powódki W. J. kosztami procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2018 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi przysądził przysługujące powodce W. J. prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego na rzecz M. O.. Na podstawie tego postanowienia komornik sądowy wszczął postępowanie egzekucyjne, którego celem jest opróżnienie lokalu mieszkalnego, prowadzone przeciwko W. J.. W lokalu zamieszkuje W. J. (2) wraz z mężem G. J. oraz dwoje małoletnich dzieci – W. J. (1) i P. J.. W. J. (2) posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. U P. J. i W. J. (1) rozpoznano astmę oskrzelową. W stosunku do P. J. w dniu 5 września 2016 roku wydano orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Powódka W. J. (2) uzyskuje zasiłek stały w wysokości 462 zł, powodowie P. J. oraz W. J. (1) otrzymują zasiłek rodzinny w wysokości po 124 zł każdy. G. J. jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas określony, w wymiarze 1/2 czasu pracy, na stanowisku instalatora wodno–kanalizacyjnego. Wynagrodzenie powoda wynosi około połowę wynagrodzenia minimalnego. Powodowie nie dysponują uprawnieniem do innego lokalu mieszkalnego.

Apelację od tego wyroku złożyli powodowie oraz strona pozwana.

Powodowie w swojej apelacji zarzucili Sądowi Rejonowemu obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego w zw. z art. 17 ust. 1a w zw. z art. 14 ust. 3 i 4 w zw. z art. 35 ust. 1 i 4 ww. ustawy w zw. z art. 75 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku - poprzez nieuzasadnione oddalenie powództwa w części dotyczącej powódki W. J. ze względu na okoliczność, że przepisy ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego nie znajdują w stosunku do niej zastosowania wobec przysługiwania uprzednio powodce tytułu do zajmowanego lokalu w postaci prawa odrębnej własności tego lokalu mieszkalnego - w sytuacji, gdy - skoro na mocy powołanej ustawy, prawo do lokalu socjalnego może przysługiwać lokatorom, a nadto, również osobom, które zajęły lokal bez tytułu prawnego - to tym bardziej prokonstytucyjna wykładnia powołanych wyżej przepisów ustawy przemawia za przyjęciem, że uprawnienie do lokalu socjalnego może zostać przyznane zamieszkującemu w lokalu właścicielowi, który w związku z utratą prawa własności do lokalu, utracił również możliwość zamieszkiwania w lokalu, zwłaszcza w przypadku, gdy przemawiają za tym zasady współżycia społecznego, jak ma to miejsce w niniejszej sprawie; naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to: art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 122 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz § 2 w zw. z § 4 ust. 3 i § 8 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu - poprzez zasądzenie od Miasta Ł. na rzecz powodów G. J., P. J. i W. J. (1) zwrotu kosztów zastępstwa procesowego - w miejsce zasądzenia na rzecz pełnomocnika adw. K. Z. zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodom - w sytuacji, gdy wszyscy powodowie byli reprezentowani w postępowaniu przed Sądem I instancji przez pełnomocnika z urzędu w osobie adw. K. Z., a nie pełnomocnika z wyboru. W konkluzji wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku przez ustalenie, że powodce W. J. przysługuje prawo do lokalu socjalnego, w związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym, prowadzonym na podstawie tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi II Wydział

Cywilny - Sekcja Egzekucyjna z dnia 13 kwietnia 2018 roku (sygn. akt: II 1 Co 1421/15), nakazanie wstrzymania wykonania opróżnienia lokalu mieszkalnego o nr (...), położonego w Ł., przy ul. (...) w stosunku do powodów do czasu złożenia przez pozwaną Gminę M. Ł. wobec powódki W. J. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego, zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adwokata K. Z. zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu wszystkim powodom: W. J., G. J., P. J. i W. J. (1) w postępowaniu przed Sądem I instancji, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Strona pozwana w swojej apelacji zarzuciła Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisu art. 35 ustawy o ochronie praw lokatorów poprzez jego nieprawidłową wykładnię polegającą na przyjęciu, że przepis ten ma zastosowanie do osób innych niż wyraźnie w nim wymienione (tj. takich, które przed dniem 10 lipca 2001 r. nie zostały objęte orzeczeniem sądowym nakazującym opróżnienie lokalu). W konkluzji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości z zasądzeniem kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył,

co następuje :

Apelacja powodów jest bezzasadna, a w części dotyczącej zwrotu kosztów procesu – bezzasadność tej apelacji jest wręcz oczywista.

Nie może ostać się zarzut naruszenia przepisu art. 2 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego w zw. z art. 17 ust. 1a w zw. z art. 14 ust. 3 i 4 w zw. z art. 35 ust. 1 i 4 ww. ustawy w zw. z art. 75 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Jak stanowi przepis art. 2 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U.2018.1234 z późn. zm.) ilekroć w ustawie jest mowa o lokatorze - należy przez to rozumieć najemcę lokalu lub osobę używającą lokal na podstawie innego tytułu prawnego niż prawo własności. Z przepisu tego jednoznacznie wynika, że właściciel lokalu mieszkalnego, stanowiącego przedmiot odrębnej własności nie jest lokatorem w rozumieniu cytowanej ustawy, a co za tym idzie – ochrona lokatora przez tę ustawę usankcjonowana nie dotyczy właściciela. Zwrócić tu uwagę można na sam tytuł ustawy – o ochronie praw lokatorów. Tak, ustawa ta przewiduje także ochronę dla osób, które lokal samowolnie zajęły (w szczególnych sytuacjach) jednak dla właściciela ochrony takiej nie ustanawia. Wbrew stanowisku apelujących, zaskarżone orzeczenie w niczym nie narusza Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a szczególnie przepisu art. 75, który stanowi, że władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałają bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania; ochronę praw lokatorów określa ustawa. Podkreślić tu trzeba, że powódka nie utraciła prawa do lokalu na skutek jakiegoś nadzwyczajnego zdarzenia, wymagającego szczególnej ochrony ze strony Państwa – lecz w postępowaniu egzekucyjnym jako spłata nieuregulowanego zobowiązania kredytowego.

W części obejmującej rozstrzygnięcie Sądu meriti co do kosztów zastępstwa adwokata z urzędu – skarżący nie zauważają, że zgodnie z przepisem §6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 18) w sprawie cywilnej, w której kosztami procesu został obciążony przeciwnik procesowy strony korzystającej z pomocy udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu, koszty, o których mowa w § 2, sąd przyznaje po wykazaniu bezskuteczności ich egzekucji. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 lutego 2018 r. w sprawie V CSK 324/17 jeżeli strona reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu wygrała, a pełnomocnik z urzędu złożył zarówno wniosek o zasądzenie kosztów od drugiej strony, jak i wniosek o przyznanie zwrotu kosztów od Skarbu Państwa, to w wypadku obciążenia kosztami procesu przeciwnika procesowego drugi z tych wniosków zostanie rozpoznany dopiero w sytuacji określonej w § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r. 1714 ze zm.). Jeżeli zaś w sprawie, w której strona reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu wygrała, a pełnomocnik ten złożył tylko wniosek (prawidłowy) o przyznanie zwrotu

kosztów od Skarbu Państwa, to wniosek ten powinien być w pierwszej kolejności rozpoznany jako wniosek o obciążenie kosztami procesu przeciwnika procesowego. Rozpoznanie go ściśle z jego treścią wchodzi w grę dopiero w wypadku nieobciążenia przeciwnika procesowego kosztami procesu lub - w razie obciążenia przeciwnika procesowego kosztami procesu – w wypadku zaistnienia sytuacji określonej w § 6 rozporządzenia.

Bezasadna jest także apelacja strony pozwanej. Sąd I instancji prawidłowo wyłożył przyczyny, dla których uznał że przepis art. 35 cyt. ustawy o ochronie praw lokatorów ma zastosowanie także do osób, które przed dniem 10 lipca 2001 r. nie zostały objęte sądowym orzeczeniem nakazującym opróżnienie lokalu. Wykładając bowiem przepis art. 35 ust. 2 i ust. 4 ustawy o ochronie praw lokatorów należy założyć, że zawarte w art. 35 ust. 2 sformułowanie „na żądanie osoby, o której mowa w ust. 1” odnosi się do początkowej części przepisu art. 35 ust. 1 odwołującej się do pojęcia „osoby, o której mowa w art. 14 ust. 4”. Innymi słowy, należy założyć, że przewidziane w art. 35 ust. 2 uprawnienie do żądania o orzeczeniu o uprawnieniu do lokalu socjalnego przysługuje osobom przewidzianym w ust. 14 ust. 4, o ile tylko zapadło orzeczenie na podstawie którego mają one obowiązek opuścić lokal, a procedura poprzedzająca wydanie tegoż orzeczenia nie przewidywała możliwości oceny przez sąd, czy lokatorowi powinno przysługiwać uprawnienie do lokalu socjalnego. Interpretacja taka odpowiada postulatowi zupełności systemu prawa, jednocześnie nie dopuszczając do dyskryminacji określonej grupy lokatorów, poprzez ich gorsze traktowanie bez relewantnej przyczyny, a wyłącznie ze względu na rodzaj procedury, w ramach której utracili oni prawo do zajmowania lokalu. Sąd Okręgowy tę argumentację podziela.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił obie apelacje; zniósł na zasadzie art. 100 k.p.c. koszty postępowania apelacyjnego między stronami i orzekł o kosztach zastępstwa adwokackiego udzielonego powodom z urzędu – uwzględniając wydatki wymienione w zestawieniu kosztów.